

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

UNIVERSITY OF TEXAS RIO GRANDE VALLEY, USA

KAUNAS UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, LITHUANIA

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«МІЖНАРОДНА ФУНДАЦІЯ НАУКОВЦІВ ТА ОСВІТЯН»

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ
ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

(20–21 листопада 2025 року)

Харків – 2025

Редакційна колегія:

Наталія МАТВЄЄВА – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та маркетингу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Інна КИЛИМНИК – канд. юрид. наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Алевтина ПАКУЛІНА – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та маркетингу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Ф94 «Функціонування суб'єктів економічної діяльності: виклики сучасності»: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, Харків, 20–21 листопада 2025 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва імені О.М. Бекетова [редкол.: Н.М. Матвєєва, І.І. Килимник, А.А. Пакуліна]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва імені О.М. Бекетова та ін. – Харків : ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2025. – 463 с.

У збірнику надруковані матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю «Функціонування суб'єктів економічної діяльності: виклики сучасності», яка проходила 20-21 листопада 2025 року в Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова. Розглядалися питання щодо проблем функціонування, розвитку, управління та правового забезпечення суб'єктів господарювання в Україні та шляхів їх вирішення.

УДК 338.1:334.7:338.246.8](477)(06)

© Колектив авторів, 2025
© ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2025

портфелю проєктів з урахуванням обмежених ресурсів та термінів виконання.....	112
Чередниченко К.О. Сучасні технології управління конкурентоспроможністю промислових підприємств.....	116
Шаповаленко Д.О., Литовка А.А. Сучасні підходи до управління якістю готельних послуг: розвиток та імплементація в Україні.....	117
Ярмак О.В., Мінюкова Н.С. Валютні ризики виробничих підприємств у міжнародній торгівлі та методи їх мінімізації.....	120

Секція 2

Аналітичне забезпечення функціонування економічних систем

Prokoriev I. Liquidity-adjusted performance of property share investment: a breakeven-growth approach.....	123
Ахмадов У.А. Структурно-функціональне моделювання процесу управління кредитними ризиками банку.....	126
Берест М.М. Діагностика фінансового потенціалу підприємства.....	130
Благой В.В., Бочаров М.Т. Аналітичні підходи до підвищення ефективності функціонування економічних систем у сучасних умовах.....	133
Благой В.В., Друзь Р.А. Цифрова аналітика як інструмент підвищення ефективності управління підприємством.....	135
Благой В.В., Лапєєва Є.А. Аналітичні технології як основа ефективного функціонування економічних систем.....	136
Благой В.В., Логвін А.О. Роль аналітичного забезпечення у підвищенні конкурентоспроможності сучасних економічних систем.....	138
Благой В.В., Русо Д.В. Лідерство та мотивація як фактори підвищення економічної ефективності підприємства.....	139
Богданов Р.Ф. Збалансований розвиток будівельної галузі України: соціально-економічні виміри.....	143
Бутинець О.А. Аналітична оцінка впливу управління персоналом на діяльність підприємства.....	146
Глищук Д.В. Моделювання обсягу реалізованої продукції переробної промисловості: вплив доходів населення та інноваційних витрат.....	148
Зайченко А.В., Матвєєва Н.М. Поведінкова аналітика як інструмент підвищення ефективності економічних рішень підприємства.....	150
Колмакова О.М., Кузнецова Г.В. Технологія і організація аналітичної діяльності в економіці.....	151
Кондратенко Н.О. Стратегічні орієнтири розвитку «зеленої» економіки.....	153
Курченко Д.С. Нейроекономічні аспекти впливу цифрових каналів комунікації на споживчу поведінку.....	155
Мітіна Т.В. Нейроекономічна парадигма раціональності в теоретичних і методологічних орієнтирах дослідження кризової економіки.....	158
Навроцька А.О. Досвід фінансового вирівнювання у країнах ЄС для України.....	162
Овчаренко К.М., Торб'як О.В. Аналітичне забезпечення управління підприємством в умовах ринкової турбулентності та конкуренції.....	164

ДОСВІД ФІНАНСОВОГО ВИРІВНЮВАННЯ У КРАЇНАХ ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

НАВРОЦЬКА А.О.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ННІ економіки і права ХНЕУ імені С. Кузнеця,

науковий керівник: КУРГАН Н.В.,

канд. екон. наук, доцент

кафедри обліку і бізнес-консалтингу ХНЕУ імені С. Кузнеця

Фінансове вирівнювання в країнах Європейського Союзу виступає одним із ключових інструментів забезпечення соціально-економічної стабільності, розвитку місцевого самоврядування та зміцнення бюджетної системи. Його головна мета полягає у зменшенні дисбалансів між регіонами, створенні рівних можливостей для фінансування місцевих потреб і стимулюванні сталого економічного зростання. Для України, яка перебуває на шляху до повноцінної інтеграції в Європейський Союз, досвід фінансового вирівнювання держав-членів має особливе значення, адже формування ефективної системи міжбюджетних відносин є важливою умовою підвищення фінансової спроможності регіонів та успішного впровадження європейських стандартів управління.

Більшість сучасних дослідників (Фугело П. М. [1], Коломоєць Т. О. [2], Курінний Є. В. [2], Титаренко М. В. [2], Шуст О. А. [3], Варченко О. М. [3]) розглядають механізми міжбюджетного фінансового вирівнювання як ключовий інструмент підвищення фінансової спроможності місцевого самоврядування та забезпечення соціально-економічної стабільності. Інша група дослідників (Коляда Т. А. [4], Альохіна О.С. [4]) зосереджує увагу на практичних аспектах застосування трансфертів і дотацій, ефективності спеціальних економічних зон та використанні формульних методів розподілу бюджетних ресурсів для вирівнювання регіональних дисбалансів. Для підвищення практичної цінності рекомендацій зазначених вчених доцільно ознайомитися з практичним досвідом іноземних держав.

У Німеччині система фінансового вирівнювання базується переважно на міжрегіональних трансфертах, що здійснюються між федеральними землями. Основна мета полягає у тому, щоб регіони з вищими доходами частково передавали кошти менш забезпеченим землям. Методи розподілу закріплені у спеціальних законах кожної землі, що гарантує дотримання принципів автономії та справедливості. Такий підхід дозволяє зберігати баланс між централізацією і самостійністю, що особливо важливо для держав із федеративним устроєм.

Шведська модель фінансового вирівнювання охоплює чотири системи, які не пов'язані між собою, але разом забезпечують стабільність місцевих бюджетів. Принцип взаємного вирівнювання полягає в тому, що муніципалітети з високим рівнем доходів роблять внески до спеціального фонду, з якого здійснюються дотації муніципалітетам із нижчими доходами.

Така система не лише гарантує рівні можливості для громад, а й сприяє соціальній солідарності між різними територіями.

У Данії система фінансового вирівнювання складається з чотирьох компонентів: вирівнювання видаткових потреб, вирівнювання дохідної спроможності, загальних і спеціальних дотацій. Загальні дотації спрямовані на зменшення вертикальних фіскальних дисбалансів між центральною владою і місцевими органами, тоді як спеціальні дотації забезпечують співфінансування конкретних проєктів і програм. Данська модель відзначається високим рівнем передбачуваності й стабільності фінансових потоків, що сприяє ефективному плануванню розвитку територій.

Польська система міжбюджетного регулювання зорієнтована на подолання фіскальних дисбалансів і підвищення фінансової самостійності муніципалітетів. Вона передбачає надання дотацій загального та цільового призначення. Загальні дотації можуть використовуватися на будь-які потреби місцевих громад, тоді як цільові мають спеціальне призначення - реалізацію певних програм або утримання об'єктів соціальної інфраструктури. Розподіл податкових надходжень ґрунтується на врахуванні рівня доходів населення у різних регіонах. Крім того, Польща активно використовує механізм спеціальних економічних зон, що дозволяє стимулювати розвиток депресивних територій і залучати інвестиції, особливо у регіонах, де ВВП на душу населення не перевищує 75 % середнього рівня по країні.

В Іспанії система фінансового вирівнювання поєднує безумовні й умовні дотації. Безумовні дотації розподіляються за формульним методом і спрямовані на базове забезпечення регіонів фінансовими ресурсами, тоді як умовні використовуються для фінансування медичних, соціальних і інвестиційних програм у найменш розвинених територіях. Додаткову підтримку надає Європейський Союз через спеціальні фонди, що фінансують інвестиційні проєкти та сприяють підвищенню конкурентоспроможності регіонів.

На думку автора, для України, яка здійснює активне реформування фінансової системи та прагне до вступу в ЄС, доцільним є врахування таких підходів. По-перше, варто запровадити прозору модель горизонтального вирівнювання між громадами за прикладом Швеції та Польщі, що забезпечить справедливі умови фінансування. По-друге, доцільно створити спеціальний державний фонд підтримки територій із низькою бюджетною спроможністю, кошти якого розподілятимуться за чітко визначеними критеріями. По-третє, можна розглянути часткове розмежування податку на додану вартість між державним і місцевими бюджетами, що сприятиме збільшенню власних доходів громад. Також перспективним напрямом є розвиток спеціальних економічних зон, які могли б стати інструментом залучення інвестицій і стимулювання зайнятості у депресивних регіонах.

Список використаних джерел

1. Костенюк Т. Фінанси, банківська справа та страхування в епоху цифровізації: управлінські виклики та перспективи. Електронне видання на CD-ROM. Луцьк, 2025. С. 49-50.
2. Попадюк А. Л. Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в умовах інтеграції України в ЄС. Дніпро: Середняк Т.К., 2024. С. 284-286.
3. Коломоєц Т. О., Курінний Є. В., Титаренко М. В. Фінансова спроможність територіальної громади в умовах децентралізації податків та зборів. *Актуальні питання юридичної науки*. 2023. Випуск №6. С. 35-42.
4. Шуст О. А., Варченко О. М. Фінансова спроможність територіальних громад України в умовах війни. *Економіка та управління АПК*. 2024. Випуск №30. С. 6-30.
5. Фугело П. М. Сучасний стан організації міжбюджетних відносин в Україні. *Подільський вісник*. 2023. Випуск №38. С. 160-165.
6. Альохіна О. С., Коляда Т. А. Особливості забезпечення фінансової спроможності територіальних громад України у воєнний час. *Гроші, фінанси і кредит*. 2024. Випуск №8. С. 84-95.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ ТА КОНКУРЕНЦІЇ

ОВЧАРЕНКО Кристина Михайлівна,
здобувачка другого рівня ОП Економічна аналітика
ТОРБЯК Олексій В'ячеславович,
здобувач другого рівня ОП Економічна аналітика,
науковий керівник: **МАТВЄЄВА Наталя Миколаївна,**
канд. екон. наук, доцент
кафедри економіки та маркетингу,
Харківський національний університет міського
господарства імені О.М. Бекетова

Актуальність дослідження визначається зростаючим впливом кризових явищ, нестабільності зовнішнього середовища та посиленням ринкової конкуренції на діяльність підприємств, зокрема будівельних. Турбулентність економічного середовища, що проявляється у непередбачуваності ділових циклів, коливаннях вартості ресурсів, логістичних збоїв, змінах регуляторної політики та технологічних трендах, обумовлює потребу у високому рівні аналітичного забезпечення управлінських рішень. У таких умовах зростає значення аналітичних методів, які дозволяють не лише діагностувати кризові прояви, а й забезпечувати своєчасну адаптацію підприємства, оптимізацію його стратегічних і тактичних дій, зокрема у сфері формування асортиментної політики.

Метою роботи є визначення теоретичних засад аналітичного